

Akcioni plan za realizaciju programa podrške preduzetništvu kroz *YEP Inkubator poslovnih ideja*

Sarajevo, decembar 2017. godine

Sadržaj

Uvod	3
Realizacija programa	4
Uključeni akteri	4
Raspodjela odgovornosti	4
Faza 1 – Javni poziv za učešće: informisanje, motivisanje, i selekcija.....	5
Faza 2 – Program jačanja preduzetničkih vještina	6
Faza 3 – Razvoj prototipa proizvoda i usluga	7
Faza 4 – Mentorstvo u finalizaciji poslovnog modela i plana	8
Faza 5 – Podrška u pokretanju poslovnih subjekata	9
Faza 6 – Evaluacija programa.....	9

Uvod

Cilj programa podrške preduzetništvu koji se u lokalnim zajednicama realizuje kroz YEP Inkubator poslovnih ideja je uspostava partnerstva lokalnih aktera u izgradnji preduzetničkog ekosistema i okruženja koje stimuliše potencijalne poduzetnike na pokretanje poslovnih poduhvata.

Za uspješnu realizaciji programa u specifičnoj lokalnoj zajednici, stručni i finansijski resursi Projekta zapošljavanja mladih (YEP) moraju biti dopunjeni resursima ključnog lokalnog partnera: organa lokalne uprave (općine, opštine, grada ili kantona) i poželjno drugih partnera aktivnih u lokalnoj zajednici: medija, poslodavaca, poslovnih inkubatora, udruženja, zadruga, biroa za zapošljavanje, institucija iz sistema obrazovanja i drugih.

Osnovni principi na kojim počiva uspjeh u realizaciji programa YEP Inkubatora poslovnih ideja su:

- Partnerstvo u realizaciji programa
- Transparentnost i otvorenost javnosti
- Jednaka mogućnost učešća za sve članove lokalne zajednice
- Ekonomski kriteriji u ocjeni i selekciji poslovnih poduhvata za podršku
- Svijest o širim društvenim ciljevima i konceptu preduzetničkog djelovanja na njihovom rješavanju (socijalno/društveno preduzetništvo)

Realizacija Programa YEP Inkubatora se provodi u više koraka.

1. Tokom prvog koraka, detaljno opisanog u ovom Akcionom planu, realizuje se program obuke i mentorstva potencijalnih preduzetnika – do ocjene razvijenih poslovnih planova i izbora onih kojim će biti ponuđena dugoročna finansijska i stručna podrška. Trajanje ovog koraka je 6 - 9 mjeseci a kapacitet je 20-25 poslovnih poduhvata (preduzetnika) po lokalnoj zajednici.

2. U drugom koraku, provodi se registracija poslovnih subjekata, finansijska investicija za pokretanje poslovanja i dugoročno mentorstvo. U ovoj fazi od preduzetnika se očekuje dosezanje održivosti te kreiranje novih radnih mjesta i zapošljavanje radnika.

3. U trećem koraku se uspješni korisnici programa – preduzetnici, uključuju u mrežu podrške kao mentori novim firmama – novoj generaciji preduzetnika u lokalnoj zajednici. Na ovaj način, težište mentorske podrške se, tokom više krugova realizacije programa, sa eksternih aktera (YEP) pomjera ka lokalnim kapacitetima (preduzetnicima) – razvijenim tokom realizacije programa.

Imajući u vidu njihovu poziciju, kapacitete i resurse, YEP u realizaciji programa podrške, insistira na partnerstvu sa javnom službom za zapošljavanje. Na ovaj način kreiraju se sinergije između YEP Inkubatora poslovnih ideja i javnih službi za zapošljavanje koje na lokalnom nivou podrazumijevaju administrativne i savjetodavne resurse a na višim nivoima i značajna sredstva koja se distribuiraju kroz aktivne politike na tržištu rada – konkretno aktivna mjera za samozapošljavanje.

Realizacija programa

Uključeni akteri

Uspješna realizacija YEP Inkubatora poslovnih ideja u lokalnoj zajednici podrazumijeva efektivno partnerstvo sljedećih aktera:

1. Organ lokalne uprave (općina, opština, grad, grupa opština ili kanton)
2. Projekat zapošljavanja mladih (YEP) sa vanjskim saradnicima i ekspertima

Za ostvarenje maksimalnih rezultata, pored obaveznih partnera poželjno je animirati i za saradnju zainteresovati i dodatne partnere. Od značaja je da saradnja sa ovim partnerima također bude formalnog karakter – kroz potpisivanje Memoranduma o saradnji. Dodatni partneri mogu uključivati:

1. Javna služba za zapošljavanje – na kantonalnom/županijskom i entitetskom nivou
2. Medije, naročito lokalne;
3. Poslovne inkubatore – ukoliko postoje u lokalnoj zajednici;
4. Organizacije civilnog društva, naročito organizacije koje imaju značajan broj članova ili se bave pružanjem socijalnih usluga. Od naročite su važnosti udruženja koja su i sama zainteresirana za pokretanje socijalnih preduzeća;
5. Privatne firme, naročito one koje mogu ponuditi mentore novim preduzetnicima;
6. Javne ustanove, naročito iz sektora obrazovanja.

Učešće dodatnih partnera naročito je značajno ukoliko inicijalni javni poziv ne proizvede željeni učinak te ukoliko je potrebno organizirati dodatne promotivne aktivnosti.

Raspodjela odgovornosti

Odgovornost za realizaciju programa YEP Inkubatora poslovnih ideja dijeli se na predstavnike organa lokalne uprave i YEP.

YEP preuzima sljedeće odgovornosti:

- Razvoj metodologije i sadržaja programa podrške
- Koordinacija realizacije aktivnosti podrške,
- Osiguranje stručnjaka za realizaciju obuka i mentora i materijalnih resursa potrebnih za realizaciju obuka/mentorstava,
- Osiguranje finansijskih sredstava za tehničku podršku i pokretanje firmi (sufinansiranje)

Organ lokalne uprave preuzima sljedeće odgovornosti:

- Koordinacija pristupa administrativno/logističkim resursima u lokalnoj zajednici
- Logistička podrška i stručno učešće u programu mentorstva
- Javna promocija programa
- Osiguranje finansijskih sredstava za tehničku podršku (sufinansiranje)

Oba partnera su u obavezi imenovati koordinate koji predstavljaju kontakt osobe, odgovorne za realizaciju aktivnosti pripadajuće institucije. Ukoliko su na određenoj lokaciji u realizaciju uključeni i predstavnici drugih institucija (mediji, službe za zapošljavanje, itd.) u obavezi su imenovati kontakt osobe za saradnju. Preferirani način komunikacije prilikom realizacije operativnih aktivnosti je elektronski (mobilni telefoni, email, društvene mreže, Viber, itd.).

Faza 1 – Javni poziv za učešće: informisanje, motivisanje, i selekcija

Očekivani rezultat

Lokalna zajednica informisana o postojanju programa i koristima koje nudi učesnicima; povećana svijest građana o mogućnosti razvoja vlastitih poslovnih ideja; kreirana grupa učesnika za pokretanje YEP Inkubatora poslovnih ideja u lokalnoj zajednici.

Aktivnosti

- 1) Usaglašavanje teksta Javnog poziva za učešće u YEP Inkubatoru poslovnih ideja;
 - *Odgovor*: YEP i Organ lokalne uprave
 - *Rok*: dvije sedmice nakon potpisivanja Ugovora o saradnji
- 2) Raspisivanje Javnog poziva za učešće u YEP Inkubatoru poslovnih ideja
 - a) Objava na oglasnoj ploči opštine
 - *Odgovor*: Organ lokalne uprave
 - *Rok*: na dan raspisivanja Poziva
 - b) Objava po mjesnim zajednicama (ako je primjenljivo)
 - *Odgovor*: Organ lokalne uprave
 - *Rok*: na dan raspisivanja Poziva
 - c) Objava na web sajtovima YEP-a, lokalnog organa uprave i drugih partnera
 - *Odgovor*: YEP, Organ lokalne uprave, drugi partneri
 - *Rok*: na dan raspisivanja Poziva
 - d) Objava na društvenim mrežama
 - *Odgovor*: YEP i Organ lokalne uprave (ako je prisutan na društvenim mrežama)
 - *Rok*: na dan raspisivanja Poziva
 - e) Informisanje putem javne službe za zapošljavanje
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: u roku od 7 dana od raspisivanja Javnog poziva
 - f) Saopštenje za štampu za lokalne medije
 - *Odgovor*: YEP i Organ lokalne uprave
 - *Rok*: na dan raspisivanja Poziva
- 3) Kreiranje liste prijavljenih kandidata
 - *Odgovor*: Organ lokalne uprave
 - *Rok*: u roku od 3 dana od dana zatvaranja javnog poziva
- 4) Evaluacija interesa (broja prijave)
 - *Odgovor*: YEP i Organ lokalne uprave
 - *Rok*: u roku od 7 dana od dana zatvaranja javnog poziva
 - *Svrha*: Cilj evaluacije je ocjena postizanja željenog broja prijave. Ukoliko jeste, prelazi se na zatvaranje poziva, selekciju korisnika i formiranje grupe (aktivnost 9). Ukoliko željeni broj nije postignut, produžava se trajanje javnog poziva (aktivnosti 5-8).

U slučaju da inicijalni javni poziv ne rezultira željenim interesom (brojem prijave), pokreće se dodatna informativna kampanja koja može trajati od 15-30 dana a koja podrazumijeva:

- 5) Plaćena reklama na društvenim mrežama (za područje ciljne lokalne zajednice)
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: u roku od 3 dana od donošenja odluke o produženju javnog poziva

- 6) Informativni sastanak organizovan od strane Biroa za zapošljavanje (sa ciljanim pozivima nezaposlenim licima koja odgovaraju traženom profilu)
- *Odgovorani*: YEP
 - *Rok*: u roku od 10 dana od donošenja odluke o produženju javnog poziva
- 7) Distribucija pisanih i elektronskih informativnih materijala preko organizacija civilnog društva, obrazovnih institucija i drugih partnera.
- *Odgovorani*: YEP (za izradu materijala); Organ lokalne uprave (za distribuciju)
 - *Rok*: kontinuirano tokom trajanja javnog poziva
- 8) Nastupi na lokalnim medijima (radio, TV).
- *Odgovorani*: Organ lokalne uprave
 - *Rok*: kontinuirano tokom trajanja javnog poziva

Intenzitet dodatnih promotivnih aktivnosti se može podešavati imajući u vidu postignuti interes i specifične aktere i kanale komunikacije na raspolaganju u konkretnoj lokalnoj zajednici

- 9) Zatvaranje poziva, selekcija ideja i formiranje grupe (jednodnevni događaj za mikro i makro selekciju poslovnih ideja).
- *Odgovorani*: YEP i organ lokalne uprave
 - *Rok*: 7 dana od dana finalnog zatvaranja javnog poziva
 - *Očekivani rezultat*: Prijavljeno minimalno 50 kandidata od čega je napravljena selekcija i formirana grupa od 25 polaznika (biznisa).

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
1.1.	Broj pregleda Javnog poziva na web sajtovima općine i YEP-a	7.500
1.2.	Broj objava saopštenja za štampu u medijima	15
1.3.	Broj prijava na Javni poziv (originalno trajanje)	50
1.4.	Broj pregleda Javnog poziva u produženom trajanju (web sajtovi)	15.000
1.5.	<i>Broj učesnika informativnog sastanka u biou za zapošljavanje</i>	20
1.6.	<i>Broj nastupa na medijima</i>	5
1.7.	Ukupni broj prijava na Javni poziv (originalno i produženo trajanje)	50
1.8.	Broj kandidata/biznisa uključenih u program	25
1.9.	Stepen smanjenja broja učesnika ([50] / [25])	50%

Indikatori 1.5. i 1.6. se mjere samo na lokacijama na kojim je produžen rok Javnog poziva zbog nedostatka interesa u inicijalnom periodu Poziva.

Faza 2 – Program jačanja preduzetničkih vještina

Početak i trajanje: Faza 2 pokreće se odmah po zatvaranju javnog poziva, formiranju grupe polaznika i početka programa podrške. Realizuje se paralelno sa Fazom 3.

Očekivani rezultat

Unaprijeđene preduzetničke vještine učesnika; razvijeni poslovni modeli za konkretne poslovne poduhvate polaznika YEP Inkubatora poslovnih ideja.

Aktivnosti

- 1) Početno anketiranje polaznika Inkubatora (snimanje stanja poslovnih vještina prije obuke);
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: u prvoj sedmici od pokretanja Faze 2
- 2) Realizacija prvog modula obuke u trajanju od 4 dana (izrada strategije tržišnog nastupa), sa periodom od 3 sedmice nakon modula za izradu zadataka za samostalni rad.
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: prvi mjesec realizacije Faze 2 programa
- 3) Realizacija drugog modula u trajanju od 4 dana (plan proizvodnje/pružanja usluga) sa periodom od 3 sedmice nakon modula za izradu zadataka za samostalni rad.
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: drugi mjesec realizacije Faze 2 programa
- 4) Realizacija trećeg modula u trajanju od 4 dana (finansijske projekcije; predstavljanje poslovnog plana) sa periodom od 3 sedmice nakon modula za izradu zadataka za samostalni rad.
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: treći mjesec realizacije Faze 2 programa
- 5) Realizacija modula obuke za izradu Canvas poslovnog modela za sve poslovne poduhvate.
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: Drugi mjesec realizacije Faze 2 programa
- 6) Finalno anketiranje polaznika inkubatora (snimanje stanja poslovnih vještina nakon obuke)
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: 100 dana nakon početka Faza 2 i 3 programa

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
2.1.	Unapređenje stanja poslovnih vještina u 8 mjerenih dimenzija ((1) poslovno planiranje, (2) upravljanje rizicima, (3) reakcije na poremećaje u okruženju, (4) marketing, (5) menadžment, (6) poslovne finansije, (7) komunikacijske vještine, (8) prezentacijske vještine)	20%
2.2.	Broj razvijenih <i>Canvas</i> poslovnih modela	20
2.3.	Broj pozitivno ocijenjenih <i>Canvas</i> poslovnih modela	15 (75%)
2.4.	Stepen smanjenja broja učesnika (broj učesnika koji su uspješno završili fazu programa, što je preduslov za nastavak učešća) ([15]/[25])	60%

Faza 3 – Razvoj prototipa proizvoda i usluga

Početak i trajanje: Faza 3 pokreće se odmah po zatvaranju javnog poziva, formiranju grupe polaznika i početka programa podrške. Realizuje se paralelno sa Fazom 2.

Očekivani rezultat

Za proizvode i/ili usluge koje su planirane od strane uključenih preduzetnika, izrađeni, testirani i validirani prototipi. Potvrđena sposobnost preduzetnika da planirane proizvode i/ili usluge proizvedu i pruže klijentima po tržišnim cijenama, kvalitetom i rokovima isporuke.

Aktivnosti

- 1) Anketiranje učesnika po pitanju razvoja i testiranja prototipa;
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: u prvoj sedmici od pokretanja Faze 3
- 2) Kreiranje i realizacija individualnog programa podrške za preduzetnike koji izraze potrebu podrške u izradi i validaciji prototipa proizvoda i/ili usluga. Program može uključivati komponente finansijske i stručne (tehničke) podrške na izradi prototipa proizvoda i/ili usluga
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: drugi i treći mjesec realizacije programa
- 3) Validacija uspjeha u razvoju proizvoda i/ili usluga predviđenih poslovnim modelom
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: 100 dana nakon početka Faza 2 i 3 programa

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
3.1.	Stepen zadovoljstva korisnika podrškom u izradi prototipa proizvoda ili usluga (na skali od 1-10)	≥ 7
3.2.	Broj korisnika koji su uspješno kreirali planirane prototipe	≥ 10
3.3.	Stepen smanjenja broja učesnika (broj učesnika koji su uspješno završili fazu programa, što je preduslov za nastavak učešća) ([10]/[15])	67%

Faza 4 – Mentorstvo u finalizaciji poslovnog modela i plana

Početak i trajanje: Faza 4 pokreće se na polovini perioda trajanja faza 2 i 3. Rok za završetak faze 4 je mjesec dana nakon završetka faza 2 i 3.

Očekivani rezultat

Uključeni preduzetnici su razvili potpune biznis planove za svoje poslovne poduhvate; poslovne ideje su modificirane u skladu sa potrebama tržišta.

Aktivnosti

- 1) Uvodna jednodnevna radionica za pripremu biznis planova (format i sadržaj poslovnog plana, način komunikacije i saradnje sa mentorima, rokovi, dostupni materijali za podršku);
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: 15 dana od pokretanja faze 4
- 2) Realizacija mentorskog programa za podršku u izradi biznis planova (prema individualnom programu prilagođenom potrebama individualnih biznisa)
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: drugi i treći mjesec realizacije programa
- 3) Javno predstavljanje i evaluacija (ocjenjivanje) poslovnih planova polaznika YEP Inkubatora poslovnih ideja
 - *Odgovor*: YEP i organ lokalne uprave
 - *Rok*: 150 dana nakon početka realizacije programa

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
4.1.	Broj razvijenih poslovnih planova	10
4.2.	Broj pozitivno ocijenjenih biznis planova (prihvatljivih za investiciju)	5

Faza 5 – Podrška u pokretanju poslovnih subjekata

Početak i trajanje: Faza 5 pokreće se nakon završetka prve četiri faze. Očekivano trajanje je 45 dana.

Očekivani rezultat

Registracija preduzeća i kreiranje novih radnih mjesta; javna promocija programa i kreiranje interesa kod nove generacije kandidata.

Aktivnosti

- 1) Anketiranje preduzetnika – ispitivanje interesa za nastavkom stručne i finansijske podrške;
 - *Odgovor:* YEP
 - *Rok:* 7 dana od javnog predstavljanja poslovnih ideja (kraj faze 4)
- 2) Kreiranje ponude za investicijom za odabrane preduzetnike
 - *Odgovor:* YEP
 - *Rok:* 15 dana od javnog predstavljanja poslovnih ideja (kraj faze 4)
- 3) Potpisivanje ugovora sa preduzetnicima o pokretanju poslovnih ideja
 - *Odgovor:* YEP
 - *Rok:* 21 dan od javnog predstavljanja poslovnih ideja
- 4) Registracija preduzeća - pravna i podrška u uspostavi knjigovodstvenih procedura
 - *Odgovor:* YEP
 - *Rok:* 21 dan od potpisivanja ugovora o pokretanju poslovnih ideja

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
5.1.	Ukupan broj osnovanih preduzeća	4
5.2.	Broj preduzeća osnovanih uz finansijsku investiciju YEP-a	2
5.3.	Broj otvorenih radnih mjesta po osnivanju preduzeća	15
5.4.	Broj otvorenih radnih mjesta 12 mjeseci nakon registracije preduzeća	25

Faza 6 – Evaluacija programa

Početak i trajanje: Faza 6 realizuje se kontinuirano tokom realizacije svih faza procesa. Krajnji zaključci se izvode tokom finalnog događaja za predstavljanje rezultata u septembru 2018.

Očekivani rezultat

Unapređenje metodologije programa; stvaranje uslova za ponovnu realizaciju programa uz veći interes kandidata i povećan stepen uspješnosti.

Aktivnosti

- 1) Prikupljanje podataka o indikatorima za svaku fazu programa;
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: 15 dana nakon završetka svake faze programa
- 2) Konferencija - javno predstavljanje rezultata (podržanih preduzetnika – novoosnovanih firmi) i definisanje preporuka za unapređenje metodologije. Događaj je zajednički za sve uključene lokalne zajednice.
 - *Odgovor*: YEP i svi uključeni organi lokalne uprave
 - *Rok*: kraj septembra 2017. godine
- 3) Izrada narativnog i finansijskog izvještaja o realizovanim aktivnostima. Izvještaj priprema YEP i podnosi organu lokalne uprave i drugim partnerima u projektu.
 - *Odgovor*: YEP
 - *Rok*: kraj oktobra 2017. godine

Indikatori za mjerenje uspješnosti

#	Indikator	Ciljani rezultat
6.1.	Broj lokalnih zajednica zainteresovanih za nastavak procesa u 2019	20
6.2.	Broj novih lokalnih zajednica zainteresovanih za uključivanje u proces	10
6.3.	Ukupni broj osnovanih firmi (u svim lokalnim zajednicama)	100
6.4.	Ukupan broj firmi osnovanih uz finansijsku podršku YEP-a	50